

אנשכולות

הסלון השבועי של "ישיבת כרם ביבנה"

לזכר עולם יהיה צדיק לע"נ מרן ראש הישיבה הרב חיים יעקב גולדויכט זצ"ל בן הרה"ח ישראל אלעזר זצ"ל נלב"ע ב' באדר א' ה'תשנ"ה ת.נ.צ.ב.ה.

חסד אברהם

ר' מאיר ציצוביץ

א יתא בגמרא (בבא מציעא פו):

"אמר רב יהודה אמר רב - כל מה שעשה אברהם למלאכי השרת בעצמו עשה הקב"ה לבניו בעצמו..."
שואל ר' יצחק בלעזר (כוכבי אור ח') מה מגיע כ"כ הרבה שכר על מעשה פשוט של הכנסת אורחים? שבשביל זה ירד המן, שליו, מים ועמוד ענן? ועוד שזו מצוה אחת יחידאית ואילו דברים אלו היו לארבעים שנה!

ועוד יש לשאול לאחר שאברהם "מגדוד" להקב"ה בתפלתו על אנשי סדום ואומר לו הקב"ה (בראשית רבה מ"ט, ט) "אהבת צדק ותשנא רשע - אהבת לצדק את בריותי ותשנא רשע מיאנת לחייבן, על כן משחך אלוקים אלוקיך שמן ששון מחברייך..." ולכאור' מה הקב"ה משבח את אברהם כ"כ אחרי כל המאבק הזה?

שינוי באבות דר' נתן (ריש פ"ז):

"ויהיו עניים בני ביתך... ואעפ"כ (למרות שאיוב היה מכניס אורחים גדול) אמר לו הקב"ה לאיוב: אתה יושב ושוהה בתוך ביתך ואורחייך נכנסין אצלך את שדרכו לאכול פת חיטים האכילתו פת חיטים, את שדרכו לאכול בשר האכילתו בשר, את שדרכו לשתות יין השקיתו יין אבל אברהם לא עשה כן אלא יושב ומהדר בעולם וכשימצא אורחיו מכניסן בתוך ביתו את שאין דרכו לאכול פת חיטים האכילתו פת חיטים, את שאין דרכו לאכול בשר האכילתו בשר ואת שאין דרכו לשתות יין השקתו יין, ולא עוד אלא שנה עמד ובנה פלטרין גדולים על הדרכים והניח מאכל ומשקה..."

את ההבדל שבין איוב לאברהם נוכל להבין ע"פ דברי חובת הלבבות (פתיחה לשער עבודת האלוקים) "אך טובות החומל על העני הכואב לו, הוא מכוון בה לדחות צער מעל עצמו אשר מצאהו מעגמת נפשו וכאבו למי שחמל עליו..." האדם גומל לחברו משום שאינו יכול לראות בצערו - שראיה זו גורמת לו עצמו צער, אמנם צריך לשבחו אך אין זה "חסד" זוהי "רחמנות", משום כך איוב "רק" משלים את המחסור - שאז אין הוא מצטער מחמת צער הבריות, אבל אברהם אינו כן הוא משתדל בכל מאורדו לא שלא יהיה לו צער אלא שלבריות יהיה טוב, וכך מסביר הרב דסלר (מכתב מאליהו ח"ב עמ' 178) שבעל חסד - לא צריך מניע חיצוני לעשות חסד - הוא שואף בטבעו לעשות חסד.

לפני שהקב"ה הופך את סדום כתוב "וה' אמר המכסה אני מאברהם את אשר אני עושה ואברהם היו יהיה לגוי גדול עצום..." וכתב הרמב"ן "והנכון כי השם יתברך דיבר בכבוד אברהם, אמר הנה הוא עתיד להיות לגוי גדול ועצום ויהיה זכרו בזרעו ובכל גויי הארץ לברכה לכן לא אכסה ממנו כי יאמרו הדורות הבאים איך כיסה ממנו אן איך נתאכזר הצדיק על שכניו החוננים עליו ולא ריחם ולא התפלל עליהם כלל" - מפורש שאילולא אברהם היה מתפלל היו אומרים עליו שאכזרי הוא שהיה צריך להתפלל על הרשעים.

במדרש מתוארים כל ניסיונותיו של אברהם, חלקם מוזכרים ברש"י "ויגש אברהם" (פס' כ"ג) אומר רש"י - למלחמה, לפיוס ולתפילה. "חלילה לך" (פס' כ"ה) רש"י - חולין הוא לך, יאמרו כך אומנותנו... ועוד רבים כהנה. זוהי מסירות נפש גדולה לאין ערוך - עבור מי - עבור אנשי סדום - רשעים גמורים!

מסביר ר' יחזקאל לוינשטיין (אור יחזקאל - מידות - עמ' ק"ח) משום שאברהם הוא איש חסד - הוא לא דואג לחבר מחמת שביקש ממנו, אלא הוא עוזר לחברו מחמת תשוקה פנימית. נח אינו כזה, נח לא מתפלל עבור אנשי דורו ועל כך נקרא המבול "מי נח". משום כך שכרו של אברהם גדול לאין ערוך והקב"ה משבחו כך כי מעלת עושה חסד - שכל שאיפתו לעשות חסד - גדולה לאין ערוך מכל מעלה אחרת.

אין לנו אלא נגיעה בקצה קצהו של ה"חסד" נתבונן במידתו של אברהם אבינו ה"חסד" ונלמד ממעשיו שנטועים בנו בכח, ונוציאם אל הפועל.

למי מגיעה המתנה של הקנייה?

הרב שלומי כהן שליט"א

שאלה:

צריך לחלוק איתו את התוספת, ולרש"י: עכשיו כשהמוכר בירר לנו למי הוא נותן את התוספת – לשליח – השליח יקבל את התוספת.

ישיבת כרם ביבנה שלחה את יוסי לקנות כמה משלוחי מנות מהודרים לעובדיה, כשהגיע יוסי לחנות הוא ראה שעל כל קניית משלוח מנות, הקונה מקבל mix של מגדים מתנה. למי מגיעה אותה מתנה – האם ליוסי או לישיבה?

להלכה

תשובה:

השו"ע (סימן קפ"ג סעיף ו') הביא את לשון רב פפא בסתמא, ואילו הרמ"א הוסיף את הפסיקה של רש"י על פי הנפק"מ של הר"ן – שאם המוכר אמר בפירוש למי הוא נותן – התוספת תלך אליו.

המשנה בכתובות (צח.) כתבה: "אלמנה שהייתה כתובתה מאתיים ומכרה שווה מנה במאתיים או שווה מאתיים במנה – נתקבלה כתובתה". ושאלת הגמרא: מאי שנא שווה מאתיים במנה דאמרי לה – את אפסדת, שווה מנה במאתיים נמי תימא אנא ארווחנא? אמר רב נחמן אמר רבה בר אבון: כאן שנה רבי – הכל לבעל המעות, כדתניא: הוסיפו לו אחת יתירה – הכל לשליח, דברי רבי יהודה, רבי יוסי אומר: חולקים, והתניא רבי יוסי אומר הכל לבעל המעות? אמר רמי בר חמא: לא קשיא, כאן בדבר שיש לו קצבה (רש"י: יש לו קצבה – כגון קטנית הנמכרת בחנות במידה – מלא כלי בפרוטה), כאן בדבר שאין לו קצבה (פרש"י: אין לו קצבה – כגון טלית חלוק וירק הנמכרים באומד – פעמים מותר למכור בזול ופעמים בצמצום). אמר רב פפא: הלכתא דבר שיש לו קצבה – חולקים, דבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות."

בנושאי כלים על הדף ישנה מחלוקת להלכה – הסמ"ע הסכים לדעתו של הרמ"א, וכתב שהרמב"ן מסכים עם דעתו של רש"י, אלא שהוא הביא גם את דעתו של הר"ף בכדי שאם ירצה הדיין לסמוך עליו יוכל לסמוך.

הש"ך לעומתו תמה על הרמ"א איך הוא פסק כרש"י הרי: הרא"ש, בעל העיטור וכנראה גם הר"ן וגם מלשונו של הירושלמי נראה כדעת הר"ף – "הואיל ובאה לשליח הנאה על ידי בעל הבית – חולקים" – וכך הש"ך פסק להלכה. והאחרונים הסכימו לדעת הש"ך – לפסוק כר"ף¹.

מה הטעם שכשיש לו קצבה – חולקים?

לעצם השאלה שלנו – נחלק את התשובה לשלושה מקרים:

רש"י: "חולקים דמתנה הוואי, יש לומר לשליח נתנה, ויש לומר לבעל המעות נתנה".

- כשיוסי קנה בכסף של הישיבה – משלוחי מנות – הם דבר שיש להם קצבה – הרי יש מחיר לכל דבר, לכן יוסי צריך להתחלק עם הישיבה בחבילת ה-mix שקיבל, אף על פי שהמוכר אומר בפירוש שהתוספת היא לשליח.
- כשהכסף של יוסי – ישנה אפשרות טובה הרבה יותר ליוסי שהוא יקבל את אותה התוספת אליו – אם הוא ישלם למוכר מכספו – הכול ילך אליו, משום שכל הטעם שהישיבה אמורה לקבל חצי מה-mix הוא משום שהיא נתנה את הכסף, והנאה של השליח הגיעה מהכסף של הישיבה, אבל עכשיו כשיוסי שילם את הכסף – ה-mix ילך אליו.

[הט"ז שואל: לדעת רש"י – למה השליח ובעל הבית צריכים לחלוק הרי יש לנו כלל יסודי וחשוב – "המוציא מחבירו עליו הראיה"? (זאת אומרת שאם עכשיו התוספת שקיבל השליח היא בידיו – בעל הבית יהיה צריך להביא ראיה על מנת לקבל חצי, ואם השליח כבר הביא לבעל הבית את התוספת – השליח יהיה צריך להוכיח שהחצי שלו על מנת לקבלו) עונה על כך הט"ז: כנראה שרש"י מודה קצת לטעם הר"ף שלמשלח זכות – מפני שמעותיו גורמים, ולשליח זכות מפני שהוא הלך למוכר, והוא לא יודע איזה זכות היא עיקרית, ולכן יש ספק שבו אין למוחזק שום כוח, ולכן אין את הכלל "המוציא מחבירו עליו הראיה". גם נתיבות המשפט התייחס לקושיא זו אלא שהוא רק כתב שהתוספות (ד"ה אמר רב פפא) כיוונו לקושיא זו].

כשהמוכר אומר שהכול הולך לבעל הבית – ה"קצות" מעלה אפשרות זו – במקרה כזה גם הר"ף יודה שה-mix ילך לבעל הבית משום שלא יתכן שמי שנותן מתנה לחברו על ידי שליח – יהיה לשליח חלק בו.

ר"ף: "ולמה חולקים השליח ובעל הבית? הואיל ובאתה לו שליח הנאה על ידי בעל הבית חולק עימו".

מה הנפקא מינה בין שני הפירושים הללו?

¹ הכס"מ כתב שכך גם דעתו של הרמב"ם, הרמב"ם (הלכות שלוחין פרק א' הלכה ה') כתב שהממון בחזקת שניהם וחולקים, וכתב על כך הכסף משנה שכונתו של הרמב"ם היא שהממון בחזקת שניהם מפני שלכל אחד ישנה סיבה בפני עצמה לזכות בממון, שאינה סותרת את זכותו של השני. הכנה"ג העיר שהרשב"א סותר את עצמו – פעם אחת כתב שרש"י והגאון אמרו דברים נכונים (הובא בב"י), ובתשובה אחרת פסק כר"ף.

ר"ן: כשהמוכר נתן לשליח את התוספת במיוחד בשבילו – לר"ף: כיוון שכל ההנאה הגיעה מבעל הבית – עדיין השליח

ברכת התורה לישן ביום

דניאל סגרון (ד')

ללמוד תורה אינן מברכות אך אם זה שבח דהיינו כל הלומד תורה צריך להודות לה' עליה אשה שלומדת צריכה לברך.

הרב אשר וייס (מנחת אשר ענייני ת"ת סימן ו') ביאר שבחקירה הנ"ל נחלקו מרן והגר"א דהנה כתב מרן (מ"ז, י"ד) דנשים מברכות ברכת התורה וביאר המגן אברהם טעמו דאע"פ שאינן מצוות על תלמוד תורה מ"מ מברכות ברכת התורה כיון שהם צריכות ללמוד את הדינים הנוגעים להם, ועוד דבסדר התפילה אומרים דברי תורה לכן נשים צריכות לברך. אבל הגר"א חולק על פסק מרן וסובר שנשים פטורות מברכת התורה – מרן סובר שברכת התורה היא ברכת השבח שכל ההוגה בה צריך להודות ולהלל לכן נשים שלומדות תורה בין אם זה בהלכות הנוגעות אליהן ובין אם זה בסדר התפילה צריכות לברך אך הגר"א סובר שזו ברכת המצוות כתפילין ולולב ולכן כיון שנשים פטורות מתלמוד תורה פטורות ממילא מברכתה ומה שלומדות הלכות הנוגעות אליהן זה לא שמצוות בכך אלא כדי שלא ייכשלו באיסורים שנצטוו בהם.

ועל פי זה אפשר לבאר את מחלוקתם לענין שנת קבע ביום – מרן סובר שזו ברכת השבח ולכן לא מברכים אחר שנת קבע ביום כמו כל ברכות השחר שלא מברכים פוקח עורים אחר שנת צהריים כי השבח ניתקן פעם אחת ביום אבל הגר"א סובר שזו ברכת המצוות ולכן כיון שהפסיק בשנת קבע צריך לברך כמו כל ברכות המצוות שכל הפסק מצריך ברכה חוזרת אפילו מאה פעמים ביום. להלכה – אע"פ שדעת המשנ"ב נוטה לברך כתב החזו"א (הוב"ד בדינים והנהגות פ"א אות י"ג) שלא מברך וכן פסק הגרשו"א (הליכות שלמה פ"ו הערה 6 ועיי' מנחת שלמה סימן י"ח אותיות ז-ט) וכן המנהג כיום.

הלכה למעשה: המנהג שאדם שישן שנת צהריים אפילו שנת קבע על מטתו אינו חוזר ומברך ברכת התורה לכשיעור משנתו.

שאלה: בחור הישן שנת קבע בצהריים האם הוא צריך לחזור ולברך ברכת התורה?

תשובה: כתב הרא"ש בתשובה (כלל ד' סימן א'): "אדם הרגיל לשכב על מטתו בכל יום ולישן, שנת קבע מיקרי והוי הפסק וצריך לברך ברכת התורה בקומו".¹ אולם האגור (הוב"ד בב"י סי' מ"ז) כתב שאביו הנהיג לא לברך ביום אפי' אחר שנת קבע,² ובשו"ע כתב (סי' מ"ז סעיף י"א) "שנת קבע על מטתו הוי הפסק וי"א דלא הוי הפסק וכן נהגו". וכן פסקו הכנסת הגדולה והגר"ז בעל התניא והבא"ח (פרשת וישב אות י"ב) וכף החיים (סקכ"ב) והרב עובדיה יוסף (יבי"א ח"ח או"ח סימן ה', ועיי' הלכה ברורה לרב דוד יוסף) שלא לברך, אבל הלחם חמודות והפר"ח והאליה רבה והגר"א והח"א כתבו דהוי הפסק וצריך לברך ולזה נוטה דעת מרן המשנ"ב. מבורר דנחלקו הרא"ש והאגור האם שניה ביום הוי הפסק, ומרן פסק כאגור והגר"א כרא"ש. וצ"ב במאי קמיפלגי?

והנה יש לחקור ביסוד גדרה של ברכת התורה האם הוי ברכת המצוות או ברכת ההודאה – האם זה ברכת המצוות דהיינו שיש מצות עשה מן התורה ללמוד ולפני הלימוד צריך לברך כמו לפני הנחת תפילין ונטילת לולב או שזה גדר של ברכת השבח שאדם שלומד תורה צריך לתת שבח והודאה לקדוש ברוך הוא על שבחר בנו מכל העמים ונתן לנו את תורתו חמדה גנוזה (עיי' ברמב"ן בהשמטות לספר המצוות מצוה טו' "וכאשר נצטוינו בברכה אחר האכילה כן נצטוינו בזו") ונפק"מ היא האם נשים מברכות ברכת התורה – אם זה ברכת המצוות כיון שאינן מצוות

¹ וכ"כ המהר"ם מרוטנבורג (ד"פ סימן מג') ורבינו ירוחם (נתיב ח"א) ורבינו שמחה (הוב"ד בהגהות מיימוניות פ"ז מתפילה אות ט') וכן נהג תרומת הדשן (הוב"ד בלקט ישר עמ' מ"ג) וכן פסק הרדב"ז (הנד"מ או"ח סי' ט').
² וכ"כ השבלי הלקט סימן ה' בשם תשובת רבינו אביגדור כהן צדק וכ"כ הרא"ה בפקודת הלויים ברכות יא: ובשו"ת הרשב"ש סי' תר"ג וכן פסק הרא"ם בתשובה סי' ו'.

כיבוד אב ואם

ראובן דויטש (ה')

דהיינו טעמא דמי שמצווה ועושה עדיף לפי שדואג ומצטער יותר פן יעבור ממי שאין מצווה שיש לו פת בסלו שאם ירצה יניח. ביאור הדברים שאדם שמצווה ועושה יש לו יותר יצר הרע לא לקיים את המצוה משום שכל הזמן מחויב במצוה, לעומת זאת, מי שלא מצווה - רוצה עושה, רוצה לא עושה.

על פי זה נבין את ה"יד שאול". מכיון שישראל מצווה במצות כיבוד הורים, חכמים לא הטילו לעשות כיבוד שקשה לעמוד בו, שאם יטילו זאת - בהתחלה יוכל לכבד את הוריו ברמה גבוהה שכזאת, אבל לאחר מכן לא יוכל להחזיק מעמד באותה רמת כיבוד ויגרם שלא מכבד את הוריו מספיק באותה רמה שהיתה בהתחלה, והרי הוא מצווה כל הזמן לכבד את הוריו ואינו רשאי להפסיק.

מה שאין כן אצל בן נח (אותו גוי מאשקלון) שאינו מצווה על כיבוד הורים. הוא יכול להתנהג כמו שנראה לו ולהגיע לדרגה גבוהה בכיבוד הורים ולא אכפת לו שלמחר לא יישאר באותה דרגת כיבוד ובכך יפגום בכיבוד הוריו, כי ממילא אינו מצווה על מצות כיבוד הורים ואין לו איסור בכך.

ואכן לכאורה יש להקשות על מעשהו של דמא בן נתינה, שהרי הגמ' פסקה ברף ל"ב. שמצות כיבוד הורים היא ממון ההורים, א"כ איך דמא בן נתינה כיבד הוריו ממנו והפסיד מכיסו לצורך כיבוד אביו? א"כ זו ראייה ל"יד שאול" שמה שנהג היה חומרא בעלמא ולא חיוב להלכה, ולא כשיטת רש"י. ומתוך הר"ן (על הרי"ף) שני תירוצים. הראשון, דווקא משל אב הני מילי לכבדו, אבל כדי שלא לצערו יש לו לאבד כל ממון שבעולם. התירוץ השני, כי אמרינן משל אב הני מילי במקום שיש חסרון כס, אבל אצל דמא בן נתינה זו רק היתה מניעת רווח ושם צריך לכבד אפילו משלו, ע"כ הר"ן.

למדנו השבוע ברף ל"א. ששאלו את רב עולא: עד היכן מגיעה מצות כיבוד אב ואם? והביא להם את אותו מעשה על גוי באשקלון ודמא בן נתינה שמו, שפעם אחת בקשו חכמים לקנות ממנו פרקמטיא בששים רבוא דינרי זהב, והמפתח של מקום הסחורה היה מונח תחת מראשותיו של אביו, שישן באותו זמן, ולא ציערו להעירו משינתו למרות שאיבד בכך רווח גדול. (ע"ש)

וכן בהמשך הגמ' משתבחת באותו גוי על שעשה את מצות כיבוד הורים על אף שאינו מצווה ועושה ואומרת הגמ' שאם כך השכר למי שאינו מצווה ועושה (גוי) כ"ש שיש שכר מרובה יותר למי שמצווה ועושה (ליהודי), שאמר רבי חנינא: גדול מי שמצווה ועושה ממי שאינו מצווה ועושה.

ונשאלת השאלה, האם מעשה כיבוד האב שמצינו אצל דמא בן נתינה הוא בגדר של חיוב מצוה גם על ישראל או שזה רק המלצה עד כמה יכול להחמיר אבל אין זה חיוב מהדין?

רש"י במסכת ע"ז (כ"ג:) על המעשה של דמא בן נתינה מפרש: "עד היכן כיבוד או"א" - כמה אדם מצווה להיזהר בכיבוד או"א". "מה עשה עובד כוכבים" - וכ"ש ישראל שמצווה על כך, ע"פ רש"י. משמע מרש"י שגם ישראל מצווה על כך.

לעומת זאת, מובא ב"יד שאול" (יו"ד סימן ר"מ סק"ט דף י"א טור ב') שכל מה שעשה דמא בן נתינה הוא חומרא גרידא ולא מחייב להלכה. ואומר שאם נחייב זאת להלכה ונחמיר יותר מדי בכיבוד הורים, יותר מהגדרים שקבעו חז"ל, יש לחוש פן לפעמים יקבד עליו ולא יקבד הוריו כמו שציפו. וא"כ זהו חומרא דאתי לידי קולא.

וננסה לבאר את דרכו של ה"יד שאול". כמו שאמרנו, אומרת הגמ' שאם שכרו של אותו גוי שאינו מצווה כ"ש ששכרו של יהודי שמצווה גדול יותר והביאור בדבר אומר התוס' אצלנו ד"ה "גדול" וז"ל: "נראה

מז הדרף הירומי

והלכת בדרכיו – ביקור חולים וניהום

ר' נתנאל שושן

מאוד, ישב בינתיים במסדרון על כסא שהוגש לו. היולדות הנוספות שבחדר העדיפו לצאת, והאוויר במחלקה – נעצר מרוב מתח... בואו של גדול הפוסקים, והאכפתיות שהפגין כלפי האשה שלא הכיר, עוררו בנוכחות התרגשות עצומה; בכי חנוק החל להשמע מן החדרים... הרב נכנס לחדר, בצעדי האיטיים. מהיכן שואבים כוח לפתוח את הפה, כדי לומר משהו לאשה כה חלשה בגוף ובנפש? ... הרב פתח בדברי ניהומים, ואחר התייחס לצירוף המקרים של הלידה והפטירה, במשפט ששיקף אמונה עזה, טבולה במבט אופטימי על החיים: "תראי איך שהעולם מתנהל: בדיוק ביום שבעלך עזב את העולם – נולד לו בן שימשיך אותו! ... זה משהו מכוון מלמעלה... תקראי לו על שם בעלך, ועוד תרואי ממנו הרבה נחת!" בפנקסו, רשם ר' בנימין את הדו שיח הבא:

– אמרי לי: מהו הדבר הקשה לך ביותר כעת?
– אני מרגישה פחד רב... פחד ועצבות.

– דעי שהפחד והעצבות, הם שליחי היצר הרע; על האדם להתאמץ ולגרש אותם. ה'עולם' נוהג לומר: 'מה שלא עושה השכל – עושה הזמן', ואני אומר לך: גם מה שעדיין לא עשה הזמן – יעשה השכל; בעזרת ה', השכל והתבונה הם חזקים מהזמן, ואת עוד תתחזקי ותתגברי.

– אבל אני מרגישה שאין לי כח... מאיפה אקח כח?

– את יודעת: כשהשטן בא לשרה אמנו, הוא אמר לה שיצחק נודמן לשחיטה, וכמעט שנשחט; ברגע ששרה שמעה שבנה נודמן לשחיטה – מיד פרחה נשמתה. מדוע? משום שבשמים היה ידוע שיצחק אינו צריך להשחט, וממילא לא נתנו לה כוח לעמוד בניסיון כזה. מכאן לומדים, שעם כל גזירה, הקב"ה שולח גם כוח לעמוד בה! אומרים: "ה' נתן וה' לקח"; אצלך: ה' "לקח" את בעלך, אבל "נתן" לך ניהומים, את התינוק החדש שבא לעולם – "יהי שם ה' מבורך".

האשה ביקשה, שהרב יברך את הילד; ר' בנימין נטל את הילד, והרב בירך אותו כברך אב את בנו: "יברכך ה' וישמרך, יאר ה' פניו אליך ויחונך...". אחר כך אמר לה: "אני עומד לעזרתך בכל בעיה שתתעורר; תוכלי לפנות אלי מתי שתצטרכי, מבלי להסס".

כיום היא נשואה בשנית, ובנתה את חייה.

במשרד "מגן לחולה" שב'בית יגן', מצויה מחברת גדושה בשאלות מצמררות, שהפנה ר' בנימין אל הרב באותן שעות דרמטיות; שאלות, שרק פוסק בעוצמתו, יכול היה לענות עליהן מיידית: היכן לקנות חלקת קבר? איזה שם לתת לבן? הבן נולד ביום ה' – האם לעשות "שלוש זכר" למחרת, בערב שבת, כמקובל? מי יאמר 'ביברית' את הפסוקים, שאבי הבן נוהג לומר?

ר' בנימין מספיק לאשר את הסיפור, ולומר: "ברוך ה', שר' שלמה זלמן עמד לצדנו באותן שעות קשות" – לפני שנפנה לטלפון נוסף.

"ירא אליו ה' באלוני ממרא" (בראשית י"ח, א').
ופירש"י: "לבקר את החולה, אמר רבי חמא בר חנינא יום שלישי למילתו היה ובה הקב"ה ושאל בשלומי".

בליל ירושלמי סוער ומושלג, חשה גב' ל. צירי לידה. בשעות הבוקר התגברו הצירים, והאשה עמדה לנסוע לבית החולים לפתע – קיבל הבעל דום לב (!). בעוד צירי הלידה מתחזקים, ראתה האשה כיצד נסיונות ההחייאה עולים בתוהו... כעבור 20 דקות, נאלצה לנסוע לבית החולים, כשבבית נשארים 5 ילדים קטנים, שהתעוררו למראה אביהם השוכב, ואנשים גוהרים מעליו... ר' בנימין פוטר (ראש ארגון "מגן לחולה" בירושלים) הגיע במהירות, והתייעץ מיד בטלפון עם ר' שלמה זלמן אורבך: מה עושים?! – הרב ענה במתינות וברוגע מפליאים: אם האשה יכולה, עדיף שהיא תודיע לילדים על פטירת האב. ר' בנימין נסע לבית החולים; הצירים נחלשו מעט, והמילד, ד"ר אבועלפיה הידוע, אישר שהאשה יכולה לנסוע לזמן קצר. ברגע ששמעה, שר' שלמה זלמן מלווה את המקרה כל העת – נתחדשו בה הכוחות; ב-9:30 חזרה הביתה, להודיע את הבשורה המרה לילדיה, שהמתינו לתינוק חדש... ר' בנימין, החזיר אותה לחדר הלידה. אחר הצהריים, בה בעת שהרמקול הודיע על הלוייה בחוצות ירושלים – נשמע החדר הלידה בכי קורע לב: תינוק רך נולד במזל טוב... גם רבנים למודי נסיון, התקשו לפצות פה ולעודד.

ר' בנימין שאל את רבו, אם יוכל לבוא ולעודד את האשה בבית החולים; ר' שלמה זלמן ענה מיד בחיוב, למרות שלא הכיר כלל את האשה. כשמזג האוויר הסוער אפשר זאת, נסעו השנים לבית החולים "שערי צדק". ר' בנימין נהג בזהירות, בכביש הזרוע שירידי שלד; מה שהטריד אותו יותר, היו השאלות שניקרו במוחו ללא הרף: מה יאמר הרב לאשה כזו...? מה בכלל אפשר לומר...? וכיצד היא תגיב?

ר' בנימין 'התעורר' לשמע קול לימודו של ראש הישיבה שלו... לרגע דימה, שמוחו משמיע 'הקלטה' מתקופת הישיבה, מאחד משיעוריו הנפלאים של הרב היושב לצדו – אבל הקול בקע מתוך המכוננית: "אתה יודע: אנחנו נוסעים כעת אל היולדת האבלה, לקיים שתי מצוות: ביקור חולים וניהום אבלים. זה מקרה די מיוחד, ששתי אלה מזדמנות יחד. אבל מה יהיה, אם עומדות לפני אדם שתי מצוות אלה בנפרד: לבקר חולה, או לנחם אבל – איזה מהן קודמת?"...

מוחו של ר' בנימין שב ורשם בהתפעלות: הרב אינו יכול להפסיק ללמוד לרגע! כל החסד האדיר, נובע ישירות מן ה"שולחן ערוך".

השנים נכנסו באטיות למחלקת היולדות – ומיד הורגשה תכונה במחלקה; לחישות מכל עבר: "הרב אורבך! ר' שלמה זלמן הגיע... מפתחי חדר היולדות שלאורך המסדרון, הציצו חצאי ראשים... ר' בנימין נכנס אל היולדת, כדי שתכין עצמה לפני בא הרב, והרב, שהיה חלש

חוט ציצית שנפסק

הרב בציון אלגזי שליט"א

נפסק בשו"ע א"ח ס"י י"א דאם נפסקו שני ראשי הציצית ולא נשאר כדי עניבה אם לא דקדק בתלייתן שיהא ראש אחד מצד זה והשני מצד אחר הציצית פסולים דשמא הם חוט אחד ולא נשאר כלום מחוט ההוא. וקשה, דלמה לא נאמר כל דפריש מרובא קפריש והראש השני פרש משלושה חוטים שלמים ולא מחוט אחד החסר.

התשובה בשבוע הבא א"ה

תשובה לגליון שעבר: שאלנו, מדוע בציצית שכתוב "כסותך" שותפות עם גוי פוטרת ואילו בשביתת בהמה בשבת שכתוב "בהמתך" אין שותפות עם גוי פוטרת. וי"ל דבציצית דבעינן שיעור בגד, א"כ כאשר יש לו שותפות עם עכו"ם הרי שרק חצי מהבגד שייך לו ואין לזה שם בגד חשוב. משא"כ בעניין שביתת בהמה שאין שיעור לגודל הבהמה, א"כ אף כאשר יש לו שותפות עם העכו"ם, הרי סו"ס יש לו חלק בבהמה ומחוייב להשבית אותה בשבת.